

Harju maakonnas Kose vallas Virla külas Lembitu kinnistu eraldisel 15 aegjärgse raie ja eraldistel 18 ja 20 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes 03.10.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹, § 41 lõige 15 ja metsa majandamise eeskirja¹ (edaspidi MME) § 22 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Lembitu kinnistu (registriosa nr 24736650, katastriüksus katastritunnusega 36302:003:0107) eraldisel 15 aegjärgse raie ja eraldistel 18 ja 20 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Osühing LANDEKER (registrikood 10647932) volitatud esindaja Raido Tammik esitas 03.10.2025 Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandab Lembitu kinnistu eraldisel 15 (0,95 ha, 104 tm) aegjärgset raiet ning eraldistel 18 (0,47 ha, 78 tm) ja 20 (0,38 ha, 30 tm) sanitaarraiet. Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) vastavalt nr-te 50001165142, 50001165143 ja 50001165144 all.

Kavandatud tööala paikneb Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis. Metsise püsielupaigas kehtib looduskaitseseaduses (edaspidi LKS) sätestatud kaitsekord keskkonnaministri 13.01.2005 määruse nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” (edaspidi kaitse-eeskiri) erisustega. Virla metsise püsielupaiga piiranguvöönd kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala koosseisu.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹, § 41 lõige 15 ja MME § 22 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 nr 88 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Lembitu kinnistu eraldisel 15 kavandatakse aegjärgset raiet. Aegjärgne raie on turberaiena uuendusraie, mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 4 punkt 1 ja lõige 6, MS § 30 lõige 1). Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järk-järguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS § 30 lõige 2). LKS § 14 lõige 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektil tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” punkti 2 kohaselt ei tohi 65%-lise ja suurema algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie esimese järguga viia madalamale kui 50%. Lembitu kinnistu kehtivate metsa inventeerimisandmete (registreeritud 04.06.2024) kohaselt on eraldise 15 puistu esimese rinde täius 85%. Seega, antud juhul ei tohi puistu esimese rinde raiejärgne täius langeda alla 50%.

Lembitu kinnistu eraldistel 18 ja 20 kavandatakse sanitaarraiet. Sanitaarraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 2). Sanitaarraie eesmärgiks on nakkusallikaks olevate või kahjurite paljunemist soodustavate puude, samuti ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude metsast eemaldamine ning selle tegemine ei tohi ohustada elustiku mitmekesisust (MS § 28 lõige 7 punkt 3, § 31 lõige 3). Sanitaarraie korras on lubatud raiuda MME §-s 7 toodud tunnustele vastavaid puid ning MME § 6 lõike 3 kohaselt ei tohi sanitaarraie tegemisel puistu täius langeda alla 30%.

Eraldisele 18 kavandatud sanitaarraie alale on 20.12.2024 koostatud metsakaitseeksperimenti akt nr 10000016695, mille kohaselt eraldise 18 puhul on tegemist lageda alaga, kus kasvavad üksikpuude rinde puud ning veel kasvavatest kuuskedest on suurem osa kuuse-kooreüraskite rüüste tagajärjel kuivanud. Eraldisel kasvavad veel elusad kuused on väga hõredate võradega ning kuuskede okkad on suures osas juba kollaka varjundiga. Puistu tervislik seisund on kiiresti halvenev. Eraldisel leidub üle 0,5 m kõrgusi järelkasvu kuuski hinnanguliselt 1200 tk/ha ja kaski 700 tk/ha. Metsakaitseeksperimentiga on soovitatud teostada sanitaarraiet 0,47 ha suurusega alal, hinnanguline raiemaht 78 tm.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Lembitu kinnistu asub Harju maakonnas Kose vallas, kus kehtib Kose Vallavolikogu 22.06.2021 otsusega nr 284 kehtestatud Kose valla üldplaneering², millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

² Kättesaadav: <https://kosevald.ee/uldplaneering>

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud MME §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raie töödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Lembitu kinnistu katastriüksuse 36302:003:0107 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa ning see asub hajaasustuspiirkonnas.

Kavandatavate raiealadega piirnevale alale, st raieala 30 m mõjualasse³ ei jää ühtegi teist kavandatavat raieala.

Raie tegega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raiealad asuvad jänese kapsa-pohla kasvukohatüübis. Eraldistel 15 ja 20 kasvavad küpse metsa arenguklassi kuuluvad männi

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rm.k.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

enamusega puistud ning eraldis 18 on hukkunud metsaosa (elusate puude täius alla 30%), mis varasemalt oli küps kuuse enamusega puistu ja mis nüüdseks on uuenenud kuuse ja kasega.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, kavandatav raieala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatav raieala asub Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala koosseisu. Metsise püsielupaigad on kaitse alla võetud eesmärgiga kaitsta II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise väljaspool kaitsealasid asuvaid elupaiku, mida tuleb kaitsta liigi soodsa seisundi tagamiseks (kaitse-eeskirja § 1). Lisaks metsise elupaikadele kaitstakse Virla metsise püsielupaigas loodusdirektiivi⁴ I lisas nimetatud elupaigatüüpi *7110 (rabad) (kaitse-eeskirja § 1 lõige 2). Tingimused metsa majandamisele püsielupaiga piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 4.

Kavandatav raieala asub Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel alal (püsielupaigaga kattuv ala), kus on registreeritud Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva II kaitsekategooria⁵ kaitsealuse linnuliigi **metsise** (*Tetrao urogallus*) elupaik (registrikood KLO9134360), kusjuures kavandatava raiealaga piirnevale alale, st raieala 30 m mõjualasse jääb kukkede ehk isaslindude mänguala.

Kavandatav raieala kattub kogu ulatuses EELIS-e andmetel II kategooria kaitsealuse linnuliigi **kanakulli** (*Accipiter gentilis*) elupaigaga (registrikood KLO9124165).

Kavandatava raiealaga piirnevale alale, st raieala 30 m mõjualasse jääb loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi **rabad (7110*)** tunnustele vastavad alad, mille kaitsmine on nii Laukesoo loodusala, kui ka Virla metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgiks ning loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübi **siirdesoo- ja rabametsad (91D0*)** tunnustele vastav ala, mille kaitsmine on üheks Laukesoo loodusala kaitse-eesmärgiks.

Kavandatav raieala asub Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndis, kuid eraldisele 20 kavandatav raieala piirnevad lõunast **Virla metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndiga**, st sihtkaitsevöönd jääb raieala 30 m mõjualasse.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>.

⁵ I ja II kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrusega nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietööga selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Metsise püsielupaiga piiranguvööndis on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (kaitse-eeskirja § 4 lõige 9). Pinnast ei kahjustata, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või külmumata pinnaselt kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi - raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte raietööd ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima - kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele (sh kooskõlas kaitse-eeskirjaga), raiete käigus ei teki lagedat ala: aegjärgse raie puhul eraldisel 15 ei tohi puistute esimese rinde raiejärgne täius langeda alla 50%-di, sanitaarraie käigus raiutakse kahjustatud puud ning üksikpuude rinde puud, mis ei ole säilikpuud. Seega, raied ei mõjuta eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatavad raied neid elemente ei mõjuta. Raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda oluliselt ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied eraldistel 15, 18 ja 20 on kavandatud Kõnnumaa-Väätsa linnualal ja Laukesoo looduslal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktis 18 ja punkti 2 alapunktis 179.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Eraldisel 15 aegjarkse raie tegemisel ning sanitaarraie tegemisel eraldisel 20 säilib antud juhul puistu esimene rinne ning eraldisel 18 teostatava sanitaarraie puhul on tegemist hukkunud puistus olevate üksikpuude rinde puude raiega ning raie käigus säilitatakse eraldisel kasvav kuuse ja kase väga esinduslik järelkasv (ei teki lagedat ala). Puid raiutakse hajali üle raielangi, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Puistu säilib, seega metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu ning olulist mõju ei ole. Raie on kooskõlas kaitse-eeskirjaga ja sellel ei ole olulist mõju Natura 2000 võrgustiku aladele.

Lembitu kinnistul kavandatava raielaga piirneval alal, s.o raieala 30 m mõjualas on registreeritud ala, mis vastab loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübi siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) tunnustele. Antud elupaigatüübi kaitse on Laukesoo loodusala kaitse-eesmärgiks. Keskkonnaamet on 07.02.2022 kirjaga nr 7-4/22/2442 „Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide range kaitse alla võtmine” teinud Keskkonnaministeeriumile (praegune Kliimaministeerium) LKS § 8 lõike 1 ning § 13 lõike 1 alusel ettepaneku muuta Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadega kattuvate siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaitsekorda selliselt, et loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübid (sh 91D0*) oleksid rangelt kaitstud (moodustada sihtkaitsevöönd), alad on EELIS-esse kantud projekteeritavate alade kaardikihile (Metsaelupaikade looduskaitseala, Metsaelupaikade sihtkaitsevöönd).

Kavandatud raiealal ega selle mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m) ei ole muid Laukesoo loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi metsaelupaikasid, raieala 30 m mõjualasse

⁶Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxsa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

jäävad loodusdirektiivi I lisas nimetatud Laukesoo loodusala kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübi rabad (7110*) tunnustele vastavad alad.

Kuna raiet ei tehta elupaigatüüpide alal ja metsaelupaikadega piirnevatel aladel lagedat ala ei tekitata, siis ei saa piirnevatel aladel esinevate elupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur. Puistute raiumine kavandataval raialal ei mõjuta elupaikasad negatiivselt kaugemal kui 30 m.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid läbi kavandatava raialaga piirneva Virla metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndi ei ole lubatud metsamaterjali vedada (LKS § 30 lõige 2 punktide 1 ja 2 kohaselt on sihtkaitsevööndis keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine). Metsamaterjali vedu on võimalik teostada ilma kavandatava raiala mõjualasse jäävaid elupaigatüüpe rabad (7110*) ja siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) läbimata. Juhul, kui see ei ole võimalik (muid alternatiive ei ole ja on vajadus läbi elupaigatüübi sõita), tuleb liikumisteed kooskõlastada kaardipõhiselt Keskkonnaametiga ning nende kavandamisel lähtuda üldistest põhimõtetest, mis on leitavad Keskkonnaameti kodulehelt: <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/tegevused-kaitstavatel-aladel/muud-luba-vajavad-tegevused#juhis-kaitstavatel-a>.

Raied eraldistel 15, 18 ja 20 on kavandatud Kõnnumaa-Väätsa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva linnuliigi metsise kaitseks moodustatud Virla metsise püsielupaiga piiranguvööndisse, metsise elupaika (registrikood on KLO9134360).

Metsise pikaajaliseks kaitse eesmärgiks on stabiilse või kasvava populatsiooni saavutamine (1500–2400 metsisekukke) ja vähemalt 400 mänguasurkonna säilimine. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Antud ala on kaitse alla võetud Virla metsise püsielupaigana. Metsise püsielupaigad on moodustatud just metsise kaitseks ja nende moodustamisel (sh piiride paikapanemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud liigi elupaiganõudluse ja kaitse vajadusega. LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Nagu enamik liike, on ka metsis tundlik paljunemisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava⁸ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks pesitsusperioodil (sh mänguperioodil) tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raied võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Isaslindude mängu-aeg kestab veebruarist kuni maikuu keskpaigani. Emaslind muneb vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, haudumine kestab 26 päeva. Pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood.

Metsise paljunemise ja poegade kasvatamise periood jääb ajavahemikku 1. veebruarist kuni 31. juulini. Sel perioodil metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise.

Kaitse-eeskirja § 4 lõige 7 sätestab, et metsise püsielupaiga piiranguvööndis on turberaie lubatud 1. septembrist 31. jaanuarini (st keelatud 1. veebruarist 31. augustini). Raied on kooskõlas piiranguvööndi kaitsekorraga ning ei mõjuta Kõnnumaa-Väätsa linnuala sellisel määral, et väheneks liigile elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet.

Kuna kavandataval raialal ja selle mõjualas ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärkideks olevate liikide elupaiku ega ka loodusdirektiivi elupaigatüüpe, siis kavandatav raie Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo

⁸ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava”, leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>

loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud Virla metsise püselupaiga piiranguvööndisse ning kavandatava raieala 30 m mõjualas raiealaga piirneval alal asub ka Virla metsise püselupaiga sihtkaitsevöönd. Mõju looduskaitseala kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2. Loodusdirektiivi elupaigatüübi rabad (7110*) ning II kaitsekategooria linnuliigi metsise elupaikade kaitse kuulub ka Virla metsise püselupaiga kaitse-eesmärkide hulka.

Lisaks eelnevalt käsitletule asuvad kavandatavad raiealad EELIS-e andmetel II kaitsekategooria linnuliigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaigas (registrikood KLO9124165).

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud.

Kanakulli kaitse tagamisel on oluliseks teabeallikaks „Kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava” (kinnitatud Keskkonnaameti 02.03.2022 korraldusega nr 1-3/22/70; edaspidi tegevuskava; võimalik tutvuda aadressil <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?dir=undefined&path=%2FLoomad%2FLinnud&openfile=3668>). Tegevuskava kohaselt on kanakull hajusalt levinud haudelind. Eestis pesitseb 400–600 paari kanakulle, kuid eelmise sajandi lõpul oli arvukus kaks korda kõrgem. Liik on Eesti Punases Nimestikus arvatud ohualtite liikide hulka ning kuulub II kaitsekategooriasse. Kanakull eelistab pesitseda vanas okasmetsas ning peab saagijahti nii metsaaladel kui kultuurmaastikus. Kanakull, kes ehitab oma pesa metsa enamasti suure ja tugeva puu toekatele okstele, asustab väga pesapaigatruu liigina sobivat pesapuistut kaua, isegi mitmete põlvkondade jooksul. Oma pesitsusterritooriumile rajab ta ühe või mitu pesa, mida ta võib erinevatel aastatel vahetada. Peamisteks liiki ohustavateks teguriteks Eestis on pesapaikade hävinemine, toidubaasi vähenemine ning pesitsusaegne häirimine. Ehkki igasugune inimese viibimine pesa läheduses tundlikul perioodil võib kanakulli häirida, on peamiseks häirefaktoriks siiski pesitsusaegsed raieetööd. Pesitsusperiood kestab kanakullidel üldjuhul 1. märtsist kuni 31. juulini. Sel perioodil kanakulli elupaigas raieetöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise. Kuna lindude pesade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine on keelatud (LKS § 55 lg 6¹ p 1), siis ei ole ka pesapuu (selle leidmise korral) raie lubatud.

Raiealadel ja nende vahetus mõjualas (kuni 30 m) ei leidu muid kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Teadaolevalt ei kavandata raiealal ega selle lähiümbruses muid tegevusi, millega raie mõju võiks kumuleeruda.

Kavandataval raiel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Seega ei ole kavandataval raiel olulist koosmõju kaitse-eesmärkidele.

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga, MS-ga ja muude õigusaktidega ning eelduslikult olulist koosmõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 4 lõikele 9 on metsise püsielupaiga piiranguvööndis keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

Kaitse-eeskirja § 4 lõige 7 sätestab, et piiranguvööndis on lubatud lage- ja turberaie (sh aegjärgne raie) 1. septembrist 31. jaanuarini.

LKS § 30 lõige 2 punktide 1 ja 2 kohaselt on sihtkaitsevööndis keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, mistõttu ei ole metsamaterjali kokkuvedu läbi piirneva Virla metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndi lubatud.

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Metsise paljunemise ja poegade kasvatamise periood jääb ajavahemikku 1. veebruarist kuni 31. juulini, kanakullil 1. märtsist kuni 31. juulini. Sel perioodil metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada eduka pesitsemise ning tagab pesitsusrahu ka kanakullile ja ühtlasi tagab pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

1. Säilitada suuri haralisi mände.
2. Hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetestt puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele.

Soovitused lähtuvalt kanakulli elupaiganõudlusest:

1. Kuni 100 m kaugusel pesapuust mitte raiuda või teha valikraiet.
2. Jätta säilikpuudena üksikuid suure võraga puid, jätta alles surnud puid ja säilitada metsa eririndelisis.

LKS § 14 lõike 6 kohaselt tuleb kaitstaval loodusobjektidel valik- ja turberaie tegemisel arvestada LKS lisas (edaspidi lisa) sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. Lisa punkti 2 kohaselt ei tohi puistu puhul, mille esimese rinde täius enne raiet on 65% ja suurem, aegjärgse raie esimese järguga viia puistu esimese rinde täiust madalamale kui 50%.

MME § 7 kohaselt võib sanitaarraie korras raiuda:

- 1) surnud puid;
- 2) väliselt nähtava tüvemädanikuga ja tüvemädaniku tekitajate viljakehaga puid;
- 3) puid, millel on juurepessu kahjustusega seotud tugev vaiguvool;
- 4) tüvekahjuritest asustatud puid;
- 5) puid, millel enam kui pool võra on pöördumatult kahjustatud, ja kuiva ladvaga puid;
- 6) puid, millel on põlenud juurekaela piirkond ja selle ümbruses paiknev metsakõdu;
- 7) kuuski, mille koor on puiduni kahjustatud vähemalt 10% ulatuses tüve ümbermõõdust ja teiste liikide puid, mille koor on kahjustatud vähemalt 30% ulatuses tüve ümbermõõdust;
- 8) tormiheidet, tormimurdu ja tormi vaalitud puid ning lumemurdu ja lume vaalitud puid.

- 9) Teisi metsata metsamaal või noorendikus paiknevaid üksikpuude rinde puid, mis pole säilikpuud.

Metsateatiseel märgitud sanitaarraie hinnangulise mahu täitumisel tuleb raie jätkamiseks esitada uus sanitaarraie metsateatis.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Kõnnumaa-Väätsa linnuala ja Laukesoo loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Teet Tamm
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond